

Genç Yetişkinler için Kütüphane Hizmetleri Rehberi

Bu rehber, çocuklar ve yetişkinler için Kütüphaneler Birimi Daimi Komitesi tarafından 1996'da yayınlanan rehberin gözden geçirilmiş şeklidir.

Aşağıdaki çalışma grubu üyelerine teşekkürü bir borç biliriz:

Viviana Quiñones (Fransa), Ivan Chew (Singapur) ve Ingrid Bon (Hollanda). Pat Muller'e (Richmond, USA) bütün bir süreç boyunca olağanüstü katkısı için özel teşekkürlerimizi sunarız.

Bölüm 1

Giriş

Rehberin Hedefleri

IFLA “Genç Yetişkinler için Kütüphane Hizmetleri Rehberi”, uluslararası toplum adına genç yetişkinlere yönelik kütüphane hizmetlerinin geliştirilmesinde çatı görevi oluşturmakla birlikte, bir ülkenin kütüphane hizmetlerini sağlama aşamasında, entelektüel yapı taşı görevini üstlenmektedir. Rehber, bir kütüphanenin, genç yetişkinlerin gelişimlerinde karşılaştıkları eğitim, bilgilendirme, kültürel ve eğlence alanlarındaki gereksinimlerine felsefî ve uygulamalı cevap verebilme özelliğini geliştirebilmesini kapsamaktadır. Bir belge olarak bu rehber, kütüphaneciler, karar vericiler, politika yapımcılar, kütüphanecilik eğitimi alan öğrenciler ve gençlere yönelik hizmetlerin geliştirilmesine katkı sağlayan paydaşlarca kullanılır.

Rehberin Hedef Kitleleri:

- Kentsel ve kırsal alanlarda bulunan tüm farklı kütüphanelerde ve topluluklarda çalışan kütüphaneciler, uzmanlar, yardımcı görevliler ve gönüllüler.
- Kütüphane yöneticileri ve karar vericiler.
- Kütüphanecilik eğitimi verilen okullardaki uzman eğitimciler ve öğrenciler.

Halk kütüphaneleri farklı topluluklara hizmet ettiklerinden dolayı, değişik önceliklere ve gereksinimlere sahiptirler. Her ülkede, genç yetişkinler için kütüphane hizmetleri yeterli düzeyde olmamasına rağmen, bu rehber sayesinde genç yetişkinliğin benzersiz bir yaşam evresi olduğu inancı oluşturulmuş olur. Genç yetişkinler, nüfusun diğer gruplarına sunulan, aynı kalitede kütüphane hizmetlerini hak etmektedirler. Mümkün olan her yerde, bu hizmetler genç yetişkinlerin ortak katılımlarıyla geliştirilmelidir.

Genç Yetişkinler için Kütüphane Hizmetlerinin Amaç ve Misyonu

“Bilgiye yerel geçiş kapısı olan halk kütüphanesi, yaşam boyu öğrenme, bağımsız karar verme, bireyin ve toplumsal grupların gelişimi için temel bir ortam sağlar”
(UNESCO/IFLA HALK KÜTÜPHANESİ BİLDİRİSİ, 1995)

UNESCO BİLDİRİSİ halk kütüphanesini eğitim, kültür ve bilgi için yaşayan bir güç olduğunu beyan eder.

“Gençler, birçok gönüllü okumanın devam etmemesinden dolayı, hayatlarının bu evresinde özel ilgiye gereksinim duyarlar. Gençlerin kitapların geniş dünyasına girişleri, değişen ilgi alanlarıyla uyumlu halleri, fiziksel ve duygusal gelişimlerinin farkında olan kütüphaneler ve diğer aktörler tarafından teşvik edilmelidir”
(ULUSLARARASI YAYIN DERNEĞİ VE KİTAP KOMİTESİ OKUYUCU BİLDİRGESİ 1992)

Genç yetişkinler için düzenlenen kütüphane hizmetlerine yönelik hazırlanan bu misyon, gençlerin çocukluktan yetişkinliğe geçerken bireysel başarı elde etmelerinde, hem kaynaklara erişim hem de çevrede karşılaştıkları entelektüel, duygusal ve sosyal gelişim gibi özel gereksinimlerine yardımcı olmaktadır.

Genç Yetişkinler için Kütüphane Hizmetlerinin Amaçları

- Genç yetişkinlere yönelik kütüphane hizmetleri, genç yetişkinlerin özel gereksinimlerine bağlı olarak, çocuk hizmetlerinden yetişkin hizmetlerine geçişi sağlamalıdır.
- Genç yetişkinler eğitim, bilgi, kültürel ve eğlence gibi konularda, kendileri için uygun materyallere ve hak ettikleri hizmetlere gereksinim duyarlar.
- Kütüphane hizmetleri okuryazarlık, yaşam boyu öğrenme, bilgi okuryazarlığı ve okuma alanlarında memnuniyeti artırıcı nitelikte olmalıdır.

Genç yetişkinlere yönelik kütüphane hizmetlerinin geliştirilmesinde, kütüphaneler için çatı görevi oluşturacak maddeler şunlardır:

1. Kütüphane, genç yetişkinlerin kütüphane ve bilgi kaynaklarına ücretsiz erişim hakkı olduğu gerçeğini açıkça ifade eden politika oluşturur. Bunun yanında, genç yetişkinlerin haklarına saygı çerçevesinde, onların gereksinimi olan uygun materyalleri, sansür uygulamaksızın, seçer.
2. Genç yetişkinler için tercih edilen kütüphane programı, en iyi uygulama örneklerine göre, etkili bir şekilde yönetilir.
3. Genç yetişkinlere yönelik programların ve hizmetlerin desteklenmesi için kaynaklar eşit şekilde dağıtılır.
4. Kütüphane personeli, genç yetişkinlerin özel gereksinimleri de dâhil olmak üzere, ergenlik gelişimleri ve yaşlarına uygun kaynaklar konusunda bilgi sahibidir.
5. Kütüphane, genç yetişkinlerin ilgi alanlarına destek olmak, onları yaşam boyu öğrenme, okuryazarlık, okuma güdüsü ve okur gelişimi konularında teşvik etmek için, geniş konu yelpazesini göz önünde bulundurarak, güncel materyalleri sağlar.
6. Kütüphane, genç yetişkinlerin eğitim gereksinimlerine destek olmak için kaynaklar sağlar.
7. Kütüphane, genç yetişkinlerin tüm kütüphane kaynaklarına etkili bir şekilde erişebilme becerileri kazanmaları konusunda ve onların bilgi-bilgisayar okuru olmalarına yönelik yardımda bulunur.
8. Kütüphane, genç yetişkinlerin kendi kendilerine kütüphane hizmetleri ve programları ile ilgili planlama ve uygulamalara katılmaları yönünde fırsatlar sağlayarak, gençlik gelişimine katkıda bulunur. Böylece gençlere, diğer insanlara gönüllü olarak yardım etme olanağı sağlamış olur.
9. Kütüphane, yalnızca genç yetişkinlere yönelik, onların hayat tarzını yansıtan cazip bir alan oluşturur.
10. Kütüphane, sağlıklı ve başarılı bir gençlik yetişmesi yönünde gerekli olan tüm bakış açılarına destek olmak için, diğer toplum ajansları ve topluluklarla ortaklaşa çalışır.

Bölüm 2

Hedef Kitlenin Tanımı

Hedef kitle (genç yetişkin) çocukluk ile yetişkinlik arasında kalan insanlar grubu olarak tanımlanabilir. Her kütüphane, genç ve yetişkin olmanın ne anlama geldiğini göz önünde bulundurarak, kültürel geçmişe ve ülke şartlarına bağlı olarak, kendi yaş grubunu belirleyebilirler. Genel kanı, genç yetişkin kütüphane hizmetleri için yaş aralığı 12 ile 18 yıllarıdır. Bu çeşitlilik, ülke ve kültürel yapıya bağlı olarak, 18 yaş sonrasına kadar uzatılabilir. Bu hedef kitleye ırk, din, kültürel geçmiş, entelektüel yapı ya da fiziksel yeti göz önünde bulundurulmaksızın, bütün kesimler dâhildir.

Hedef Kitlenin Gereksinimleri

Kültürel Gereksinim:

Kütüphane, kültürel gereksinimlere saygılı olması gerektiğinden, herkese açık olmalıdır. Kültürel gereksinimlerin kökleri şu alanlarda kendini gösterir: Sözlü ve görsel geleneklerde, toplumun değişmesinde ve sosyal statülerde, kültürel çeşitlilikte ve kişinin geleceğe dönük kişisel bakış açısında.

Gelişmeye Yönelik Gereksinimler:

Genç yetişkinlere yönelik hizmetler, hedef kitle temsilcilerinin işbirliği ile oluşturulmalıdır. Genç yetişkinler programların, hizmetlerin, planlamaların, kaynakların değerlendirilmesi ve uygulanması aşamalarında, aktif olarak katılmalıdırlar. Kütüphane, genç yetişkinlerin seçimlerini, farklı bir seçim olsa bile, isteyerek kabul etmeli, onlara karşı saygılı davranmalı ve geleneksel kütüphane hizmetlerini sunmalıdır.

Kütüphaneler, içeriği gençlik gelişim modellerine dayalı araştırma olan hizmetler ve programlar barındıran yapısıyla, genç yetişkinlerin ergenlikten yetişkinliğe başarılı bir geçiş gerçekleştirmelerinde, onlara fırsatlar sağlayabilirler.

Materyaller

Genç yetişkinler, değişik ilgi alanları, olgunluk düzeyi, gereksinimleri ve yetenekleri büyük ölçüde değişen bir kitledir. Bu itibarla kütüphaneler, bu kitlenin gereksinimlerine cevap verebilecek çeşitlilikte kaynakları sağlamakla yükümlüdürler. Ayrıca, engellilere, sosyal ve dilsel azınlıktaki genç yetişkinlere özel ilgi gösterilmelidir. Diğer dillerdeki materyaller, kültürel çeşitliliği yansıtması bakımından, koleksiyona dâhil edilmelidir.

Genç yetişkinlere, kendi yaş grubuna yönelik kütüphane materyallerinin seçimi ve sergilenmesi esnasında katılım fırsatı vermek, kütüphane hizmetlerini ve kaynaklarını tanıtmada yarar sağlayabilir ve ayrıca kütüphane kullanımını artırmaya yardımcı olabilir.

Komik kitaplar, popüler türler; örneğin bilim kurgu, fantasti ve romantik kitaplar, gizemli bir kaç isim ve güncel popüler müzik materyalleri gibi birçok türde kaynak önerilebilir.

Basılı Materyaller Aşağıdakileri Kapsayabilir:

- Kitaplar
- Dergiler
- Tanıtım ilanları
- Posterler
- Komik kitaplar
- Çizgi romanlar
- Braille alfabesi, işaret dili ve diğer dillerde kaynaklar

Basılı Olmayan Materyaller Aşağıdakileri Kapsayabilir:

- Sesli kitap
- Müzik albümleri
- Multi medya, örneğin CD-ROM'lar, CDI
- Bilgisayar yazılımı
- Videokasetler ve DVD'ler
- Tahta ve elektronik oyunlar
- Elektronik ağlar ve veritabanları

Teknolojik değişiklikleri yapabilmek için bu materyallerin düzenli olarak gözden geçirilmesi gerekmektedir.

Okuyucuların basılı olmayan materyallere (örneğin oyun klavyesi) erişim gereksinimlerini destekleyici araç gereç donanımı sağlanmalıdır.

Hizmetler

Hizmetler, bu belgede daha önce tanımlandığı şekliyle, genç yetişkinlerin gereksinimlerini destekler nitelikte olmalıdır. Aşağıda dile getirilen hizmetler listesi kapsamlı olmasa da, kütüphaneler, belirtilen hizmet türleri için bir sunum rehberi olacak şekilde bu listeyi göz önünde bulundurup, hedef kitleye yönelik bir çalışma başlatabilirler. Hizmetler planlanırken, materyallerin daima fiziksel, dijital ve program etkinlikleri açıklaması olacak şekilde, genç yetişkinlerin istediği düzeyde kaynakların verilmesi gerektiği göz önünde bulundurulmalıdır.

Önerilen Hizmet Örnekleri

- İnternete ücretsiz erişim sağlamak
- Kişisel gelişime ve eğitim başarısına destek için referans kaynakları sağlamak
- Genç yetişkinlerin kendi kendilerine, rahat bir şekilde kütüphaneyi kullanmalarına destek olacak kütüphane turları düzenlemek
- Basılı ve elektronik kaynakların kullanımına ve bilgi bulma becerilerine yönelik okuryazarlık eğitimi vermek
- Bireyler ve gruplar için okuyucu danışma hizmetleri sunmak
- Tüm formatlardaki koleksiyonu kullanmaya teşvik etmek
- Kütüphanedeki materyalleri kolayca bulmaya yardımcı olacak unsurları ve diğer destekleyici materyalleri sağlamak

- Gerektiğinde, yönlendirme ya da kütüphaneler arası ödünç verme yöntemiyle, koleksiyon dışındaki kaynaklara erişim olanağı sağlamak.
- Genel nüfus içerisindeki genç yetişkin gruba yönelik tanıtım hizmetleri yapmak.
- Diğer bilgi ve hizmet sağlayıcılarla işbirliğine gitmek
- Özel gruplara, örneğin engelli genç yetişkinlere, genç ebeveynlere, hapsedilmiş gençlere ya da birçok nedenden dolayı kütüphaneye gelme olanağı olmayanlara yönelik hizmetler sağlamak.

Programlar ve Gençlerin Katılımı

Genç yetişkinler için etkili ve anlamlı programlar sunan kütüphaneler, bu program süreçlerinin tüm aşamalarında hedef kitlenin katılımını sağlamalıdır. Karar verme aşamasında genç yetişkinlerin katılması, kendileri için programlar ve planlamalar yapmaları, gençlik gelişimine olumlu katkı yapan örnek bir uygulama olarak şiddetle tavsiye edilir.

Genç yetişkinlere, onlar için neyin cazip ve kullanışlı olabileceği konularında uzman gözüyle bakılmalıdır. Kütüphanelere, genç yetişkinlerin Gençlik Danışma Kurulu ya da Genç Temsilci gibi etkinlikler aracılığıyla olanaklar, programlar ve hizmetler konusunda kütüphaneye girdi sağlamalarına imkân tanıyacak bir süreç oluşturmaları önerilir. Ayrıca kütüphaneler gençleri, toplumdaki diğer kesimlere yönelik sunulan programlar için bir kaynak olarak tanımak durumundadırlar.

Önerilen Örnek Programlar

(Kütüphanelerden, çeşitli türdeki programları sunarken, aşağıdaki önerilen programlar listesini göz önünde buldurmaları beklenmektedir. Ama program planlaması yapımında o bölgede yaşayan gençlerin ilgi alanları ve etkisi daima karar verici etmen olmalıdır)

- Kitap konuşmaları, öykü anlatımı ve kitap tanıtımı yapmak
- Tartışma grupları ve kulüpleri kurmak
- Gençlerin ilgilendikleri konular, örneğin sağlık, kariyer ve güncel sorunlar hakkında bilgilendirici programlar yapmak
- O bölgedeki ünlü kişilere, yazarlara ve sporculara ziyaret programları düzenlemek
- Müzik, sanat ve drama gibi kültürel programlar yapmak
- Toplumun diğer kurumları ve grupları ile program yapma konusunda işbirliği kurmak
- Genç yetişkinlerin drama, yayımlar, TV, video alanlarında yaptıkları çalışmaların sergilenmelerine fırsat tanımak
- Herhangi bir konuda bir beceri öğretmek ya da yaratıcı ifade becerisi için çalıştaylar düzenlemek
- Okuma tartışmaları düzenlemek
- Kitap tanıtımları yapmak

Görevli

Genç yetişkinlerle çalışan görevli aşağıdaki becerilere ve yetkinliklere sahip olmalıdır:

- Genç yetişkinlerin özel gelişimsel gereksinimlerini anlamak
- Genç yetişkinlerin her bireyine saygılı olmak

- Genç yetenek kültürü ve gençlerin ilgi alanları hakkında bilgi sahibi olmak
- Genç yetişkinlerin makul gereksinimleri için toplumdaki diğer gruplarla işbirliği oluşturabilmek
- Genç yetişkinlerin değişen gereksinimlerini ve ilgi alanlarını takibi konusunda esnek olmak
- Kütüphane içerisinde, daha geniş anlamda toplum içerisinde genç yetişkinlere destek olabilme yeteneğine sahip olmak
- Genç yetişkinlerle işbirliği halinde çalışma yeteneğine sahip olmak
- Kitaplar ve her çeşit kaynaklar da dâhil olmak üzere, tüm medya hakkında bilgi sahibi olmak
- Yaratıcı Düşünce becerilerine sahip olmak

Bölüm 3

Diğer Kurumlarla İşbirliği

Genç yetişkinler için nitelikli hizmetler sunan bir kütüphane, yerel topluluktaki diğer uzman ya da gönüllü kuruluşlarla iyi bir bağ kurmak durumundadır. Genç yetişkinlerin etkinlikleri kültür, eğitim ve sosyal yaşam gibi alanlarda düzenlenmiş olması gerektiğinden, yerel kuruluşlar bu kesimle yarış halinde değil de, onlara yararlı olabilecek ortaklıklar yapmalıdırlar. Birçok kütüphaneci genç yetişkinlere yardımcı olmak amacıyla işbirliği alanında uzmanlaşmak için yeterli bilgi birikimi ve kaynağa sahiptirler.

Eğitim Kurumlarıyla İşbirliği

Genç yetişkinlere yönelik halk kütüphanelerinin verdiği hizmetlerde, okullar en önemli ortaklardır. Birçok ülke ve bölgede yalnızca okul kütüphanesi veya halk kütüphanesi ya da bütünüyle hizmetleri bir arada veren bir kütüphane bulunmaktadır. Okul ve halk kütüphaneleri arasında yapılacak bir ortaklık planı, genç yetişkinlerin gereksinimlerini ve ilgi alanlarını karşılama konusunda yerel çalışmaları geliştirebilir. Bu ortaklık planı uygulamasının ortaklar arasında ciddiyetle ele alınması için resmi bir anlaşma yapılması önerilmektedir.

Kültür Kurumlarıyla İşbirliği

Genç yetişkinlerin gereksinimlerini karşılamak için çok kültürlü bir toplumda etnik kimlik üzerine odaklanmak, kültürel bağ kurmada etkili bir yoldur. Diğer kültür kurumları ve genç yetişkinlerle çalışan halk kütüphanesi birlikte bir planlama yapabilirler ve aşağıdaki kültürel programların gençlere ulaşmasını sağlayabilirler:

- Edebiyat, müzik ve film festivalleri
- Görsel sanat gösterimi
- Şenlikler
- Sahne ve sokak sanatları

Diğer Profesyonel Kurumlarla İşbirliği

Kütüphane personeli, genç yetişkinlere hizmet sunan toplumdaki diğer kurumlarla işbirliği kurma konusunda güçlü bir çaba içerisinde olmalıdır. Gençlik hizmetleri veren diğer gruplarla olduğu gibi, sosyal hizmetler, iş bulma, bakım ve hukuk ajansları ile de düzenli iletişim halinde olmak, artan sosyal problemler, yeni eğilimlerin farkında olma konularında kütüphanelere yardımcı olabilmektedir. Bunun yanında profesyonel kurumlarla iletişim kurmak, diğer yerel sorunlarda olduğu gibi, kütüphaneyi düzenli ziyaret etmeyen genç yetişkinlere ulaşma konularında da kütüphanelere yardımcı olabilecektir.

Bölüm 4

Planlama ve Değerlendirme

Kütüphanenin veri toplama ve hedef belirleme sürecini başlatması, etkili planlama gerektirmektedir.

Planlama ve değerlendirmede veri toplama önemli bir adımdır. Kütüphanenin bağlı bulunduğu bölgeye ait bilgi kaynakları, örneğin nüfus sayım verisi, okul başarısı, ekonomik göstergeler, nüfus yapısı verisi kütüphanede toplanmalıdır. Çeşitli kaynaklardan elde edilen bu koleksiyon, kütüphaneye genç yetişkin nüfusun görünümü hakkında bir veritabanı oluşturmayı ve onlara yönelik programlar ve hizmetler sunma konularında karar almayı kolaylaştıracaktır.

Genç yetişkinlere yönelik etkili bir hizmet planı üç ile altı çeşit hedef aralığından oluşmalıdır. Kütüphaneciler, genç yetişkinler için kütüphane hizmetlerini geliştirmede hangi hedeflerin en stratejik öneme sahip olduğu yönünde çaba göstermelidirler. Kütüphane bütçesi, bu hedeflerin öncelikli durumu göz önünde bulundurularak yapılmalıdır.

Zamanla, hedeflerin gerçekleşme başarısına bağlı olarak, diğer önemli noktalar uygulanmalıdır. Böylece kütüphane, pek çok yöne dikkati dağıtmak yerine, bir kaç hedefe bağlı olarak sürdürülebilir ilerlemeye yoğunlaşmasıyla sayısız başarı sağlayacaktır. Örneğin bir kütüphane genç yetişkin koleksiyonu oluşturma ve cazip bir genç alanı sağlama konularına yoğunlaşabilir. Diğer bir kütüphane eğitimi desteklemeye odaklanabilir ve genç okuryazarlığı geliştirebilir. Hedefler, genç yetişkinlerin isteklerini karşılamaya uygun kaynaklar gibi, kullanıcıların gereksinimlerini temel dayanak almalıdır.

Bunun yanında kütüphane, hizmetleri ve olanakları kullanmayan gençlerden ve yetişkinlerden de bir şeyler elde etmenin yollarını aramalıdır.

Hizmetlerin Değerlendirilmesi

Genç yetişkinlere yönelik programların ve hizmetlerin başarısını belirlemede nitelik ve nicelik ölçümleri kullanılmalıdır. Kütüphaneler genç yetişkinlere sundukları hizmetlerin etkisini değerlendirmede, aşağıdaki önerilen ölçütleri dikkate alabilirler:

Hizmet Değerlendirmesi İçin Beş Temel Ölçüt:

- Genç yetişkinlere sağlanan materyallerin kişi başı ödünç alınma sayısı

- Genç yetişkinler için sağlanan materyallerin kütüphane fonu içerisindeki kişi başı maliyeti
- Kişi başı ayırtılan materyal sayısı
- Başarı oranı – kullanım sayısını ölçmek için dolaşım sayısını materyal miktarına bölümü
- Kişi başı programa katılım sayısı

Ek Hizmet Ölçümleri:

- Genç yetişkin nüfusun kütüphaneyi ziyaret etme yüzdesi
- Kütüphanenin genç yetişkinlerce kullanımı
- Kütüphaneye kayıtlı kişilerin toplam nüfusa oranı
- Materyalin kütüphanede kullanımı
- Kişi başı genç yetişkin için danışma hizmetleri
- Bilgi alışverişinin başarı oranı
- Dış kullanıcıların kütüphaneyi ziyareti ve onlara yönelik kütüphaneyi tanıtırma turu
- Kütüphanecinin, sosyal yardım olarak kütüphaneye gelemeyen/gelmeyen grupları ziyaret etmesi
- Kişisel başarılarla dayalı programlar ve hizmetler
- Genç yeteneklere yönelik davranışlar, bilgi ve becerilerdeki gelişmeler ve değişikliklerle veya yardımlarla ilgili ölçme anketleri ya da mülakatlar – eğer bu etkinlikler onlara bir fark yaptıysa doğrudan sorma yoluyla
- Kullanıcılar değerlendirmeye dâhil edilmelidir
- Ulusal standartların kullanımı (uygunsa)

Bölüm 5

Pazarlama ve Tanıtım

Genç yetişkinlere yönelik kütüphane tanıtımı önemli bir etkinliktir. Pek çok yetişkin, kendileri için uygun olan kaynakların değeri ve kapsamı hakkında bilgi sahibi değildir. Tanıtım planı genç yetişkinlere ulaşmanın birçok yolunu içermelidir. Bu nedenle, kütüphane programlarının ve hizmetlerinin pazarlanması için bazı öneriler aşağıda sıralanmıştır:

- Genç yetişkinlerin toplandıkları yerlerde, örneğin sinemalarda, kafelerde, gençlerin rağbet ettiği mağazalarda tanıtım yapmak
- Tanıtım ve diğer teşvik edici materyallerin tasarımında gençlerden yardım isteyip, onların önerilerine göre hareket ederek güven inşa etmek
- Kütüphane web sayfasında gençler için teşvik edici hizmetler sunmak
- Gençlerin ilgilendiği uğraşların kütüphane ile bağlantısını kurarak destekleyici etkinlikler düzenlemek
- Gençlerin bilgi ve yeteneklerini göstermelerine fırsat vermek için teşvik edici ve yarışmacı bir ortam sunmak
- Gençlerin kültürel ve ilgi alanlarına giren konularda, örneğin spor, şöhretler, aşk, fantezi, yeni eğilimler ve müzik, zekâ gösterisi gibi, teşvik edici materyaller tasarlamak

- Toplumsal ortaklar, örneğin okullar ve diğer topluluklar yoluyla tanıtım yapmak

Bölüm 6

Örnek uygulamalar

Bu rehberi kullanacak kütüphanelere, daha fazla bilgilendirme ve kılavuzluk sağlaması için aşağıdaki örnek uygulamalar dile getirilmiştir. Her kütüphane, genç yetişkinlere yönelik hizmet sunumunda en çok yardımcı olabilecek hizmet ve program şeklini seçmelidir. Aynı şekilde, her kütüphanenin hizmet anlayışının farklı olmasına bağlı olarak kütüphane hizmetleri, toplum ve kütüphane kaynaklarında olduğu gibi, toplumdaki genç yetişkinlerin karakteristik ve özel gereksinimlerini göz önünde bulundurmalıdır.

Ev Ödevi Desteği

Kütüphanelerin Danimarkacayı konuşamayan diğer etnik gruplar içerisindeki genç yetişkinlerin gereksinimlerine hizmet sunma yetilerini güçlendirmek için, Kültür Bakanlığı ve Mülteciler Bakanlığı arasında bir anlaşma yapılmıştır. İki dilli öğrencilere yönelik, ev ödevi destek programları kurulması ve sürdürülmesine yardımcı olabilecek Ev Ödevi Kafeleri (Homework Cafes) olarak bilinen yerler için finans oluşturulmuştur. Toplum kesiminden pek çok genç öğrenci ya da yaşlı insanlar gönüllü eğitmen olmuşlardır. Bu yardımlardan bazıları dil becerilerinin geliştirilmesine, daha büyük okul başarısının elde edilmesine ve öğrencilerin kendileri gibi olan diğer öğrencilerle buluşmalarına fırsat sağlamıştır.

Kütüphane Kulüpleri

Danimarka, Aalborg Halk Kütüphanesi, gençleri kütüphaneye çekmek için sosyal etkinliklerin yapıldığı pek çok gençlik kulübü açmıştır. Haftanın her günü değişik bir kulüp toplantısı yapılmaktadır. Pazartesi WII oyunu, Salı Manga, Çarşamba Ev Ödevi ve Perşembe Okuma Kulübü'nün tüm türlerde kitap ve şiir üzerine tartışması yapılmaktadır. Kütüphane personeli ve gençler, kütüphane hizmetleri için yeni ve değerli düşüncelere öncülük eden ilişkiler kurmaktadır.

Gençlik Multi Medya Kütüphanesi

Hamburg, Almanya'da bütünüyle genç topluluğu kuşatacak bir alanın oluşturulması anlayışıyla, multi medya trend kütüphanesi ve eğlence etkinlikleri alanı konseptini içeren bir kütüphane kurulmuştur. Kütüphane koleksiyonu %50 basılı medya ve %50 görsel-işitsel medya, örneğin CD, DVD, sesli kitaplar, tahta oyunlar, dergiler, UMD, Xbox oyunları, Playstation, Nintendo DS ve Wii oluşturmaktadır. Koleksiyondaki bazı ana konulara örnek şunlardır: Macera, aksiyon, komik, oyunlar, aşk ve cinsellik, stres, bağımlılık ve gizem. Gençlik kütüphanesi, tüm medya türlerinin aktif olarak kullanımı süresince medya becerilerini ve okumayı artırmaya yönelik bir arayış içerisinde. Daha önce pervane fabrikası olan bir bina yenilenerek, gençlik kütüphanesi, yemek servisi ve sinema gibi olanakların sunulduğu bir merkez haline getirilmiştir.

Paris'in kenar mahallesindeki Viroflay'da genç kültürü ve yaşam tarzı benimsenerek bu yönde kutlamalar yapılmıştır. Gençler için yeni multimedya kütüphanesi walkmanler, cep telefonları, MP3 çalarlar gibi tüm elektronik araçlara sahiptir. Gençler müzik çalarlarına yasal olarak müzik indirebilmektedirler. Gençler ile kütüphane görevlileri arasında güvene dayalı bir ilişki olduğundan, gençler kendi öz denetimlerini yapabilmektedirler. Ayrıca kütüphane içerisinde, gençler tarafından yapılan kısa film ya da çizgi film gösterimlerinin yapılabilceği olanaklar da sağlanmıştır.

Gençler Geceleri Kütüphanede

Troyes, Fransa'da yaşları 15 ile 20 arasındaki gençler okur-yazarlık deneyimi elde etmek için gönüllü olarak bir geceliğine kütüphanede kalmaktadırlar (anne ya da babasıyla birlikte). Kütüphanedeki bu gecenin konusu "Kitaplar ve Sinema" olarak adlandırılmıştır. Bu gecede gençler, kısa film izlemişler, yazarlarla, film yönetmeni ve senaryo yazarlarıyla sohbet etmişler ve daha sonra hep birlikte kahvaltı yapmışlardır. Kütüphanedeki bu etkinliklerin amacı, gençlerin bağımsız gelişme göstermesine, yaratıcılık ve olumlu davranışlar sergilemesine katkı sağlamaktır.

Görme Engelli Gençler İçin Gelişen Hizmetler

2007'de, Saint Jacques de la Lande in Brittany, Fransa, Lucien Herr Kütüphanesi gençlere yönelik düzenlenen yıllık edebiyat ödülü yarışmasını, görme engelli gençleri de kapsayacak şekilde geliştirmiştir. Multi medya kütüphanesi, yarışma konusu olan 10 adet başlığın sesli hale getirilmesini sağlamıştır. 2008'de, görme engelliler için okuma faaliyetine uzmanlar da katılmışlardır. Pek çok sesli kitap ve oyun cihazı yöredeki gençlere dağıtılmıştır. Engelli gençleri dışlamak yerine, onlara değer verilmiş ve kütüphanedeki etkinliklere katılımları sağlanmıştır.

Gençlik İçin Gençlik Yardımı

Kitapkurdu Kafe Klup, Gençler için Gençler / Genç için Genç projesi olarak bilinen, Rijeka (Hırvatistan)'daki en uzun ömürlü gençlik etkinliğidir. Bu proje 2001'de çalıştaylar serisi olarak, kütüphanenin genç üyeleri tarafından yine kendi yaşlarındaki diğer kütüphane kullanıcılarına yönelik olarak başlamıştır. Bu Klup sayesinde benzer kitaplara ve konulara ilgi duyan, 14 ile 19 yaş arasındaki genç okuyucular bir araya gelmektedirler. Her bir grup, bir kitabı okuyup o kitap hakkında tartışmaktadırlar. Ayrıca üyeler, kütüphanedeki bir panoda toplantı haberlerini, temaları ve önerilerini duyurabilecekleri olanağa sahiptirler. Bunun yanında üyeler, önerilerini kütüphane web sayfasına yazma ve radyodaki değerlendirmelerini okuma olanağına sahip olabilmektedirler. Bu klup, gençliğin etkinliklere katılımını sağlamak bakımından çok iyi bir örnektir.

Yaratıcı Performans

Hırvatistan'ın Zadar şehrinde, "Svastarnica" programı süresince gençlere, yaratıcı becerilerini diğer insanlara sergileme fırsatı verilmektedir. Ayda bir yapılan bu program, "açık mikrofon" içeriğiyle gençler, akranları karşısında yaratıcı performanslarını sergilemeleri için, teşvik edilmektedirler. "Svastarnica" programı, gençlerin çeşitli disiplinlerdeki, örneğin şarkı söyleme, dans, oyunculuk, sanat, moda ve yaratıcı yazarlık gibi, kendi performanslarını, becerilerini ve yeteneklerini sunmaları konusunda tüm gençlere yönelik bir programdır. Günümüz gençleri, küçük testler, sessiz tiyatro, sessiz

sinema ve diğer yarışma oyunları gibi eğlence türlerini programa katmaktadırlar. Buradaki amaç, gençlerin öz güven duymalarını, neşeli vakit geçirmelerini sağlamak olsa da, kütüphaneciler de rahat ve arkadaşça bir ortamda okumayı teşvik etmek için, gençlik edebiyatından konuları ele alan programlar yapmaktadırlar.

Kütüphane Görevlileriyle Oyun Gecesi

Kütüphane görevlisinin gençlik kültürü ve yaşam tarzı ile tanışması, ileriki zamanlarda gençlere hizmet vermede önemli bir adım olabilmektedir. Richmond (Virginia, Amerika Birleşik Devletleri) 'da bir kütüphane, son zamanlarda genç oyun gecesine ev sahipliği yapmaktadır. Cuma akşamları kütüphanede toplanan gençler ve çalışanlar birlikte pizza yiyorlar ve gençler için popüler olan çeşitli oyunlar, örneğin Guitar Hero, Wii ve Dans Dans oynuyorlar. Gençler oyun oynarken eğleniyorlar ve kendi çevrim içi Avatars Wii oyunlarını yaratıyorlar. Bu durum kütüphane görevlisine, gençlik kültürüne bakış açısında yeni bir değerlendirme olanağı vermiştir ve toplumdaki gençlerle iletişim kurma hissi yaratmıştır.

Gençlik Teknoloji Haftası

Los Angeles (Amerika Birleşik Devletleri)'daki La Puente Kütüphanesi, Gençlik Teknoloji Haftası kutlamaları boyunca gençler için elektronik ortamda etkinliklere ev sahipliği yapmaktadır. Bu etkinlik, Amerika Birleşik Devletleri'nde teknolojinin gençlerin yaşamında oynadığı role dikkati çekmeye yöneliktir. La Puente programı, bilgi okuryazarlığı konusuna odaklanmak için veritabanları ve diğer elektronik kaynaklar hakkında çöpçü avı soruları yönelterek, doğru cevabı verenlere hediye kartı vermektedir. Ayrıca gençler, genç yetişkin koleksiyonuna katılacak kitapların elektronik olarak güvenli ve korumalı bir şekilde kütüphaneye satın alınması konusunda bilgi sahibi olmaktadır. Cuma günü teknoloji eğlence günü düzenlenmektedir. Gençler Wii oyunu, Guitar Hero ve Dans Dans Devrimi yarışma fırsatları elde etmektedirler.

Forest Hills (New York) 'daki Queens Kütüphanesi, teknoloji güvenliği ve koruması eğitimleri boyunca teknoloji konusunda daha fazla bilgi sahibi olmak isteyen yaşça büyük kişilerle gençleri bir araya getirerek, "Teknoloji Arkadaşları" programı başlatmıştır. Bu program, teknolojinin eğlenceli yönüne odaklanmaktadır: Örneğin taşınabilir medya oynatıcıları, kısa video ve video oyunları. Seçilen gençler ve yaşça büyük kişiler Genç Teknoloji Haftası boyunca Wii oyunları için bir araya gelmektedirler ve teknoloji etkinlikleri için 10 hafta boyunca toplanmaya devam etmektedirler.

Ek A

Değerlendirme Listesi

İyi bir kontrol listesi, değerlendirme boyunca, her bir kutu içerisinde, ay ve yılı seçip, ilerleme durumunuzla eşleştirmektir. Örneğin, kütüphanenizin misyonunda genç yetişkinler için “gereksinimlerin belirlenmesi” ifadesi varsa, bu ifadeyi “2009” yılı için seçebilirsiniz.

Genç Yetişkinlere Yönelik Hizmet Sunan Tüm Halk Kütüphanelerinin Yapması Gerekenler

1. Genç yetişkinler için yüksek kalitede **hizmet sunmak için çaba gösterme**, onlara sunulan hizmeti önemli görmek ve hizmet sunumunda eşit muamele etmek.

<i>Kütüphane Bu Süreçlerin Neresinde?</i>			
<i>Gereksinimlerin belirlenmesinde</i>	<i>Planlama aşamalarında</i>	<i>Mevcut uygulamada</i>	<i>Başarı ve değerlendirmede</i>

2. Genç yetişkinlere yönelik hizmetleri misyona **dâhil etme**

<i>Kütüphane Bu Süreçlerin Neresinde?</i>			
<i>Gereksinimlerin belirlenmesinde</i>	<i>Planlama aşamalarında</i>	<i>Mevcut uygulamada</i>	<i>Başarı ve değerlendirmede</i>

3. Kütüphane kartı ve diğer ayrıcalıkların edinilmesi için **kolaylık sağlama**

<i>Kütüphane Bu Süreçlerin Neresinde?</i>			
<i>Gereksinimlerin Belirlenmesinde</i>	<i>Planlama aşamalarında</i>	<i>Mevcut uygulamada</i>	<i>Başarı ve değerlendirmede</i>

4. Kütüphane içerisinde okuyucuların kendi kendilerine kaynaklara erişmelerini sağlayan **anlaşılır** yazılı ve fotoğraflı işaretler yerleştirme

<i>Kütüphane Bu Süreçlerin Neresinde?</i>			
<i>Gereksinimlerin belirlenmesinde</i>	<i>Planlama aşamalarında</i>	<i>Mevcut uygulamada</i>	<i>Başarı ve değerlendirilmede</i>

5. Mobil ve gezici hizmetler de dâhil olmak üzere, tüm hizmet birimlerinde genç yetişkinlere yönelik kaynaklar için ayrılmış alanların açıkça **tanımlanması**

<i>Kütüphane Bu Süreçlerin Neresinde?</i>			
<i>Gereksinimlerin belirlenmesinde</i>	<i>Planlama aşamalarında</i>	<i>Mevcut uygulamada</i>	<i>Başarı ve değerlendirilmede</i>

6. Okuyucu sayısını artırma hedefine yönelik olarak, kullanıcıların okuryazarlık durumunu destekleyici materyallerin **seçimi** ve sağlanması

<i>Kütüphane Bu Süreçlerin Neresinde?</i>			
<i>Gereksinimlerin belirlenmesinde</i>	<i>Planlama aşamalarında</i>	<i>Mevcut uygulamada</i>	<i>Başarı ve değerlendirilmede</i>

7. Genç yetişkinlere uygun, güvenli ve rahat bir ortam **sağlama**

<i>Kütüphane Bu Süreçlerin Neresinde?</i>			
<i>Gereksinimlerin Belirlenmesinde</i>	<i>Planlama aşamalarında</i>	<i>Mevcut uygulamada</i>	<i>Başarı ve değerlendirilmede</i>

8. Yaş gruplarına uygun oyuncak, basılı kaynak, multimedya, yeni teknolojiye uyumlu araçları içeren değişik formatlarda materyal **sağlama**

<i>Kütüphane Bu Süreçlerin Neresinde?</i>			
<i>Gereksinimlerin belirlenmesinde</i>	<i>Planlama aşamalarında</i>	<i>Mevcut uygulamada</i>	<i>Başarı değerlendirmede</i>

9. Engel durumlarına bakılmaksızın tüm gruplar için erişebilir materyal ve hizmet **sağlama**

<i>Kütüphane Bu Süreçlerin Neresinde?</i>			
<i>Gereksinimlerin belirlenmesinde</i>	<i>Planlama aşamalarında</i>	<i>Mevcut uygulamada</i>	<i>Başarı değerlendirmede</i>

10. Diğer hizmetlerin yanında okuyuculara **sürekli** referans ve danışma hizmeti veren yeterli sayıda çalışan bulundurma

<i>Kütüphane Bu Süreçlerin Neresinde?</i>			
<i>Gereksinimlerin belirlenmesinde</i>	<i>Planlama aşamalarında</i>	<i>Mevcut uygulamada</i>	<i>Başarı değerlendirmede</i>

11. Güncel eğitim olanakları ve eğitim programlarından **sorumlu** olma

<i>Kütüphane Bu Süreçlerin Neresinde?</i>			
<i>Gereksinimlerin belirlenmesinde</i>	<i>Planlama aşamalarında</i>	<i>Mevcut uygulamada</i>	<i>Başarı değerlendirmede</i>

12. Kütüphane koleksiyonu oluşturulması ve hizmet planlaması sırasında kullanıcıların farklı dil ve kültür gereksinimlerinin farkında olma ve **dikkate alma**

<i>Kütüphane Bu Süreçlerin Neresinde?</i>			
<i>Gereksinimlerin belirlenmesinde</i>	<i>Planlama aşamalarında</i>	<i>Mevcut uygulamada</i>	<i>Başarı değerlendirmede</i>

13. Mevcut okuyucuların kütüphaneye sürekli gelmesini sağlamak için, yaş gruplarına uygun, günün değişik saatlerinde ve haftanın belirli günlerinde program ve etkinlik **sunma**

<i>Kütüphane Bu Süreçlerin Neresinde?</i>			
<i>Gereksinimlerin belirlenmesinde</i>	<i>Planlama aşamalarında</i>	<i>Mevcut uygulamada</i>	<i>Başarı değerlendirmede</i>

14. Toplumun her bir bireyinin dikkatini kütüphane hizmetlerine çekecek, bilgilendirici el ilanları **hazırlama**

<i>Kütüphane Bu Süreçlerin Neresinde?</i>			
<i>Gereksinimlerin belirlenmesinde</i>	<i>Planlama aşamalarında</i>	<i>Mevcut uygulamada</i>	<i>Başarı değerlendirmede</i>

15. Genç yetişkinler için en iyi sosyal tesisleri, hizmetleri ve olanakları sağlamak için diğer toplum grupları ve kurumlar ile işbirliği **geliştirme**

<i>Kütüphane Bu Süreçlerin Neresinde?</i>			
<i>Gereksinimlerin belirlenmesinde</i>	<i>Planlama aşamasında</i>	<i>Mevcut uygulamada</i>	<i>Başarı değerlendirmede</i>

16. Ebeveynlik becerileri, internet kullanımı, madde bağımlılığı vb. konular ve ilgi duyulan çeşitli alanlarda bilgi ve becerilerin gelişimine yönelik, konularında uzman konuşmacıları **davet etme**

<i>Kütüphane Bu Süreçlerin Neresinde?</i>			
<i>Gereksinimlerin belirlenmesinde</i>	<i>Planlama aşamalarında</i>	<i>Mevcut uygulamada</i>	<i>Başarı değerlendirmede</i>

17. Zengin ve davetkâr toplum kaynakları olarak halk kütüphanesi değerlerinin, sözlü basın da dâhil olmak üzere web sayfası ve diğer kanallar aracılığıyla, toplum dilinde **kamuoyuna duyurma**

<i>Kütüphane Bu Süreçlerin Neresinde?</i>			
<i>Gereksinimlerin belirlenmesinde</i>	<i>Planlama aşamalarında</i>	<i>Mevcut uygulamada</i>	<i>Başarı değerlendirmede</i>

18. Genç yetişkinler için güven ortamı inşa etme ve problem çözme becerilerine yönelik resmi olmayan toplantılar ve tartışmalar düzenleme konusunda **teşvik etme**

<i>Kütüphane Bu Süreçlerin Neresinde?</i>			
<i>Gereksinimlerin belirlenmesinde</i>	<i>Planlama aşamalarında</i>	<i>Mevcut uygulamada</i>	<i>Başarı değerlendirmede</i>

19. Tüm kullanıcıların kültürel gereksinimini karşılamak için, toplumun kesimlerini yansıtan, yetkin, duyarlı ve kültürel çeşitliliğe sahip **kendini adanmış** çalışanlar

<i>Kütüphane Bu Süreçlerin Neresinde?</i>			
<i>Gereksinimlerin belirlenmesinde</i>	<i>Planlama aşamalarında</i>	<i>Mevcut uygulamada</i>	<i>Başarı değerlendirmede</i>

20. Personelin hesap verebilirliğini sağlamak için değerlendirme ölçütlerine **sahip olmanın** yanında, toplumun tüm kesimlerine mükemmel hizmet götürme anlayışını destekleyici, çalışanların deneyimlerini geliştirici fırsatlar sunma

<i>Kütüphane Bu Süreçlerin Neresinde?</i>			
<i>Gereksinimlerin belirlenmesinde</i>	<i>Planlama aşamalarında</i>	<i>Mevcut uygulamada</i>	<i>Başarı değerlendirmede</i>

21. ÜCRETSİZ bir kütüphane için yeterli bütçe oluşturma **çabası**

<i>Kütüphane Bu Süreçlerin Neresinde?</i>			
<i>Gereksinimlerin belirlenmesinde</i>	<i>Planlama aşamalarında</i>	<i>Mevcut uygulamada</i>	<i>Başarı değerlendirmede</i>

22. Dünyanın dört bir tarafında gerçekleştirilen en iyi uygulamaları **takip etme** ve kütüphanenin yararına olan yeni fikirleri uygulama

<i>Kütüphane Bu Süreçlerin Neresinde?</i>			
<i>Gereksinimlerin Belirlenmesinde</i>	<i>Planlama aşamalarında</i>	<i>Mevcut uygulamada</i>	<i>Başarı değerlendirmede</i>

Çeviren / translated by Muhittin GÜRBÜZ, 2014

Not: Bu metin Türkçe'ye çevrilmiş olup, orijinal belgeden farklılıklar gösterebilir. Bu metin sadece referans amaçlıdır.